

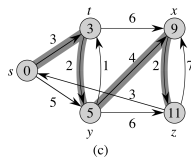
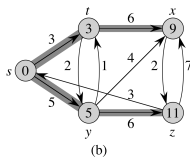
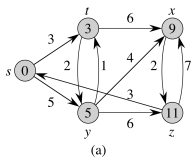
Korteste veje

Korteste veje i vægtede grafer

Længde af sti = sum af vægte af kanter på sti.

$\delta(u, v)$ = længden af en korteste sti fra u til v . Sættes til ∞ hvis ingen sti findes.

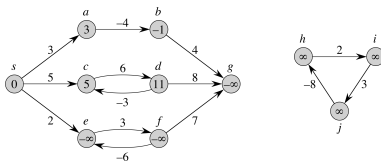
Single-source shortest-path problemet: Givet $s \in V$, find $\delta(s, v)$ (og en konkret sti af denne længde) for alle $v \in V$.

Bemærk at prefixer af korteste veje selv må være korteste veje: hvis $v_1, v_2, \dots, v_k$ er en korteste vej fra v_1 til v_k , så er $v_1, v_2, \dots, v_i$ en korteste vej fra v_1 til v_i for alle $i \leq k$ (ellers kan vejen fra v_1 til v_k gøres kortere).

Korteste veje i vægtede grafer

Problemet er ikke veldefineret, hvis der findes kredse (som kan nås fra s) med negativ sum, idet der så findes veje med vilkårlig lav længde:

Omvendt: hvis der ikke findes sådanne negative kredse, kan vi nøjes med at se på simple stier (ingen gentagelser af knuder på stien). Der er et endeligt antal sådanne stier (højst $n!$), så "længde af korteste sti" er veldefineret.

Relaxation – en generel teknik til at finde korteste veje

Idé: Brug kanter til at udbrede information fra knude til knude om længder af kendte stier. Kaldes `RELAX` af kanten.

Hvis u har information om, at der er en sti fra s til u af længde $u.d$, og (u, v) er en kant af med vægt w , så findes der en sti af længde $u.d + w$ til v . Er det bedre information for v , end hvad den har lige nu?

`INIT-SINGLE-SOURCE( $G, s$ )`

for each $v \in G.V$

$v.d = \infty$

$v.\pi = \text{NIL}$

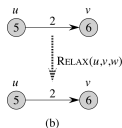
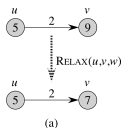
$s.d = 0$

`RELAX( $u, v, w$ )`

if $v.d > u.d + w(u, v)$

$v.d = u.d + w(u, v)$

$v.\pi = u$

[Detalje: Implementation af “ ∞ ”, skal fungere matematisk korrekt med “ $>$ ” og “ $+$ ” (bare at bruge `Integer.MAX_VALUE` som “ ∞ ” er ikke nok).]

Relaxation

INIT-SINGLE-SOURCE(G, s)

for each $v \in G.V$

$v.d = \infty$

$v.\pi = \text{NIL}$

$s.d = 0$

RELAX(u, v, w)

if $v.d > u.d + w(u, v)$

$v.d = u.d + w(u, v)$

$v.\pi = u$

Vi vil møde en række algoritmer, som starter med INIT-SINGLE-SOURCE og derefter kun ændrer $v.d$ og $v.\pi$ via RELAX.

For sådanne algoritmer gælder følgende **invariant** (ses nemt ved induktion på antal RELAX):

Hvis $v.d < \infty$ findes en sti fra s til v af længde $v.d$.

Relaxation

Hvis $v.d < \infty$ findes en sti fra s til v af længde $v.d$.

Derfor gælder altid $\delta(s, v) \leq v.d$. Argument: hvis $v.d < \infty$ følger det af ovenstående, hvis $v.d = \infty$ gælder $\delta(s, v) \leq v.d$ uanset værdien af $\delta(s, v)$.

Da $v.d$ kun kan falde ved brug af RELAX, følger det, at hvis på et tidspunkt $\delta(s, v) = v.d$, vil $v.d$ ikke kunne ændres senere (og dermed kan heller ikke $v.\pi$ ændres, da $v.d$ og $v.\pi$ ændres på samme tidspunkt i koden).

Specielt gælder, at hvis $\delta(s, v) = v.d$ for alle knuder, vil ingen kant (u, v) kunne relaxeres (dvs. $v.d \leq u.d + w(u, v)$ gælder for alle kanter (u, v)).

De korteste stier kan findes via $v.\pi$ -pointers

Invariant:

- ▶ Mængden S af knuder v med $\delta(s, v) = v.d < \infty$ udgør et træ med $v.\pi$ som parent pointers og s som rod.
- ▶ For en knude v i træet vil stien mod roden svare til et baglæns gennemløb af en sti i grafen fra s til v af længde $\delta(s, v)$.

Dette vises ved induktion på antal RELAX.

Basis: Lige efter initialisering er s den eneste knude v , som har $v.d < \infty$. Da $s.d = 0$ og $s.\pi = \text{NIL}$ efter initialisering, er $S = \{s\}$ og invarianten opfyldt med et træ af størrelse én, hvis blot $\delta(s, s) = 0$.

[Bemærk at $\delta(s, s) \neq 0$ kun er muligt hvis s ligger på en negativ kreds. Men så gælder for alle knuder v enten $\delta(s, v) = -\infty$ (hvis v kan nås fra s) eller $\delta(s, v) = \infty$ (hvis v ikke kan nås fra s). Hvis $v.d < \infty$, svarer $v.d$ til længden af en konkret sti (se tidligere), og er derfor forskellig fra $-\infty$. Så S er altid tom, og der er intet at vise.]

De korteste stier kan findes via $v.\pi$ -pointers

Induktionsskridt: For en RELAX som ikke ændrer noget, er der intet at vise. For en RELAX, som ændrer $v.d$ (og dermed $v.\pi$): her kan v ikke være i S før RELAX (da $\delta(s, v) < v.d$ på det tidspunkt), så alle eksisterende knuder i træet er uændrede (inkl. deres parent pointers). Hvis v indlemmes i S pga. denne RELAX, så lad (u, v) være kanten, som blev relaxeret, og lad w være dens vægt. Vi har så $\delta(s, v) = v.d = u.d + w$. Derfor må $\delta(s, u) = u.d$ gælde (hvis der var en vej kortere end $u.d$ til u , var der en vej kortere end $u.d + w$ til v) og $u.d < \infty$ gælder også (ellers ville RELAX ikke ske). Så u er med i S , får v som barn, og sætningen gælder klart igen.

Dijkstras algoritme [1959]

Grådig algoritme som trinvis opbygger mængde S af knuder med korrekte $v.d$ og $v.\pi$. Bruger en prioritetskø Q . Kræver alle kantvægte ≥ 0 .

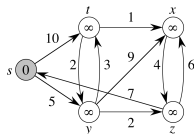
```
DIJKSTRA( $G, w, s$ )  
  INIT-SINGLE-SOURCE( $G, s$ )  
   $S = \emptyset$   
   $Q = G.V$            // i.e., insert all vertices into  $Q$   
  while  $Q \neq \emptyset$   
     $u = \text{EXTRACT-MIN}(Q)$   
     $S = S \cup \{u\}$   
    for each vertex  $v \in G.Adj[u]$   
      RELAX( $u, v, w$ )
```

Køretid: n INSERT (eller én BUILD-HEAP), n EXTRACT-MIN og m DECREASE-KEY (i RELAX). I alt $O(m \log n)$ hvis prioritetskøen implementeres med en heap.

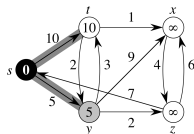
Invariant: Når u indlemmes i S (dvs. udtages med en EXTRACT-MIN) er $u.d = \delta(s, u)$ (hvis alle kantvægte er ≥ 0).

Bevis for invariant: Et induktionsbevis (gennemgået på tavle). Af invarianten følger at algoritmen er korrekt (da alle knuder er i S til sidst).

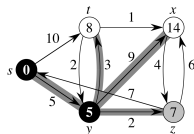
Dijkstra, eksempel

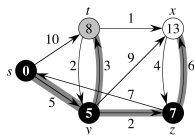
(a)

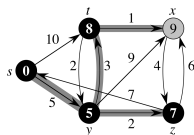
(b)

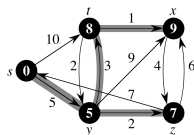
(c)

(d)

(e)

(f)

Path-relaxation lemma

Dijkstra antager ikke-negative vægte. Vi kigger nu på algoritmer, som kan klare negative vægte (men naturligvis ikke negative kredse, som gør korteste vej problemet udefineret).

Vi starter med flg. lemma:

Lemma: Hvis $s = v_1, v_2, \dots, v_k = v$ er en korteste vej fra s til v , og en algoritme laver RELAX på kanterne $(v_1, v_2), (v_2, v_3), \dots, (v_{k-1}, v_k)$ efter tur (med en vilkårlig mængde RELAX af andre kanter mellem disse RELAX), da er $\delta(s, v) = v.d$ efter den sidste af disse RELAX.

Bevis: Det ses ved induktion på i , at efter der er lavet RELAX på kanten (v_{i-1}, v_i) i sekvensen ovenfor, kan $v_i.d$ højst være lig summen af vægtene af de første $i - 1$ kanter i stien.

Så efter den sidste af disse RELAX er $v.d \leq \delta(s, v)$, eftersom stien er en korteste sti til v . Da $\delta(s, v) \leq v.d$ altid gælder, er $\delta(s, v) = v.d$.

Algoritme for DAGs [unknown]

Recall: DAG = Directed Acyclic Graph.

Recall: En topologisk sortering kan findes via DFS i tid $O(n + m)$.

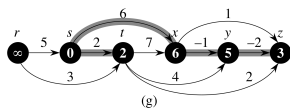
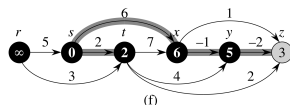
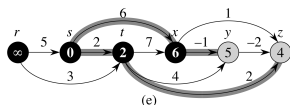
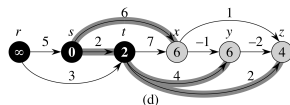
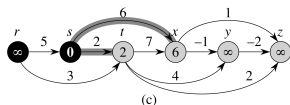
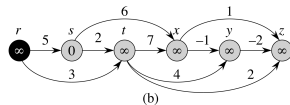
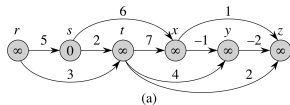
```
DAG-SHORTEST-PATHS( $G, w, s$ )
    topologically sort the vertices
    INIT-SINGLE-SOURCE( $G, s$ )
    for each vertex  $u$ , taken in topologically sorted order
        for each vertex  $v \in G.Adj[u]$ 
            RELAX( $u, v, w$ )
```

Køretid: $O(n + m)$.

Sætning: Når algoritmen stopper er $v.d = \delta(s, v)$ for alle $v \in V$.

Bevis: For en knude v med en sti fra s til v : alle knuder på en korteste sti er blevet relaxeret i rækkefølge (hvorved korrekte δ -værdier sættes på denne sti pga. path-relaxation lemma). For alle andre knuder gælder $\infty = \delta(s, v)$ så korrekthed her følger af $\delta(s, v) \leq v.d$.

Algoritmen for DAG, eksempel

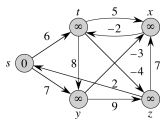

Bellman-Ford-Moore [1956-57-58]

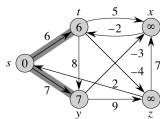
```
BELLMAN-FORD( $G, w, s$ )  
  INIT-SINGLE-SOURCE( $G, s$ )  
  for  $i = 1$  to  $|G.V| - 1$   
    for each edge  $(u, v) \in G.E$   
      RELAX( $u, v, w$ )  
  for each edge  $(u, v) \in G.E$   
    if  $v.d > u.d + w(u, v)$   
      return FALSE  
  return TRUE
```

Køretid: $O(nm)$

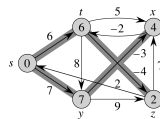
Bellman-Ford-Moore [1956-57-58]

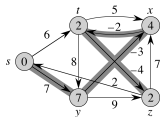
(a)

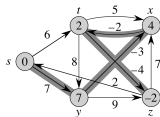
(b)

(c)

(d)

(e)

[Relaxeringsrækkefølge:

$(t, x), (t, y), (t, z), (x, t), (y, x), (y, z), (z, x), (z, s), (s, t), (s, y).$]

Bellman-Ford, korrekthed

Idéen bag Bellman-Ford er, at den vedligeholder følgende **invariant**:

Efter i iterationer af første **for**-løkke gælder $v.d = \delta(s, v)$ for alle knuder v , der har en korteste vej med højst i kanter.

Denne invariant følger direkte af path-relaxation lemmaet.

Mere præcist gælder følgende for Bellman-Ford:

Sætning: Hvis der findes en negativ kreds, som kan nås fra s , svarer Bellman-Ford FALSE. Ellers svarer den TRUE, og $v.d = \delta(s, v)$ for alle $v \in V$ når den stopper.

Bellman-Ford, korrekthed

Bevis:

Case 1: der er ingen negative kredse, som kan nås fra s .

Så har alle knuder, som kan nås fra s , en simpel korteste vej (en vej uden gentagelser af knuder). En sådan vej har højst n knuder, og derfor højst $n - 1$ kanter. Af invarianten ovenfor gælder $v.d = \delta(s, v)$ for disse knuder, når den første **for**-løkke slutter. For knuder, der ikke kan nås fra s , gælder dette allerede efter initialiseringen i starten. Så $v.d = \delta(s, v)$ for alle knuder, når den første **for**-løkke slutter.

Når $v.d = \delta(s, v)$ for alle knuder, kan RELAX ikke ændre nogen $v.d$ længere (jvf. tidligere observation). Derfor svarer bliver **if**-casen i den anden **for**-løkke aldrig sand, og algoritmen svarer TRUE.

Bellman-Ford, korrekthed

Case 2: der er en negativ kreds C , som kan nås fra s .

Vi bemærker først, at hvis en knude v kan nås fra s , kan den også nås via en simpel sti (en sti uden gentagelser blandt knuder). En sådan sti har højst n knuder.

Det er let at se via induktion over i , at efter i iterationer af første **for**-løkke er d -værdien endelig for de første $i + 1$ knuder på denne simple sti. Derfor gælder $v.d < \infty$ ved **for**-løkkens afslutning.

Specielt gælder dette alle knuder på C (de kan alle nås fra s).

Bellman-Ford, korrekthed

Antag, at Bellman-Ford i Case 2 ikke svarer FALSE. Så gælder ved algoritmens afslutning

$$v_{i+1}.d \leq v_i.d + w(v_i, v_{i+1})$$

for $1 \leq i \leq k$ (med $v_{k+1} = v_1$). Og dermed gælder

$$\sum_{i=1}^k v_i.d \leq \sum_{i=1}^k v_i.d + \sum_{i=1}^k w(v_i, v_{i+1}).$$

Da $v_i.d < \infty$ for alle i , er de to første summer ikke bare ens, men også $< \infty$, så de kan trækkes fra og give

$$0 \leq \sum_{i=1}^k w(v_i, v_{i+1}),$$

i modstrid med at kredsen er negativ. Så algoritmen må svare FALSE. $\square$

Korteste veje mellem alle par af knuder

All-pairs shortest-path problemet: For **alle** $s \in V$, find $\delta(s, v)$ (og en konkret sti) for alle $v \in V$.

Én mulighed: køre Dijkstra fra hver source $s \in V$ (kræver ikke-negative vægte): $O(nm \log n)$ tid.

Eller: køre Bellman-Ford-Moore fra hver source $s \in V$ (hvis der er negative vægte): $O(n^2 m)$ tid.

En anden mulighed: Floyd-Warshalls algoritme. $O(n^3)$ tid. Klarer negative vægte.

Endnu en mulighed: Johnsons algoritme. Kører i $O(nm \log n)$ tid. Klarer negative vægte.

Floyd-Warshalls algoritme [1962]

Bruger ikke RELAX, er i stedet baseret på dynamisk programmering.

Input er grafen i adjacency-matrix repræsentationen i en variant W med vægte på kanter: $w_{ii} = 0$, $w_{ij} = w(i, j)$ hvis $(i, j) \in E$, $w_{ij} = \infty$ ellers.

Output er også på matrice-form:

$D = (d_{ij})$, $d_{ij} = \delta(v_i, v_j)$ = længden af en korteste sti fra v_i til v_j . Sættes til ∞ hvis ingen sti findes.

$\Pi = (\pi_{ij})$, π_{ij} = sidste knude før v_j på en korteste sti fra knude v_i til knude v_j . Sættes til NIL hvis ingen sti findes.

Floyd-Warshalls algoritme

(Kun konstruktion af D -matricen vises, se bogen for Π -matricen.)

FLOYD-WARSHALL(W, n)

$D^{(0)} = W$

for $k = 1$ **to** n

 let $D^{(k)} = (d_{ij}^{(k)})$ be a new $n \times n$ matrix

for $i = 1$ **to** n

for $j = 1$ **to** n

$d_{ij}^{(k)} = \min(d_{ij}^{(k-1)}, d_{ik}^{(k-1)} + d_{kj}^{(k-1)})$

return $D^{(n)}$

Køretid: $O(n^3)$. **Plads:** $O(n^2)$ (kun forrige $D^{(k)}$ matrice behøves gemmes).

Sætning: Når algoritmen stopper er d_{ij} og π_{ij} i den sidste matrice sat korrekt for alle $v_i, v_j \in V$ (hvis ingen negativ kreds er i grafen).

Bevis: Invarianten er, at $D^{(k)}$ indeholder længden af korteste vej mellem v_i og v_j som kun passerer knuderne $v_1, v_2, \dots, v_k$ (udover endepunkterne v_i og v_j). Viser ved induktion på k .

Johnsons algoritme [1977]

Bruger:

- ▶ Kører Bellman-Ford-Moore én gang på let udvidet graf.
- ▶ Herudfra justering af kantvægte så alle bliver positive uden essentielt at ændre korteste veje (se lemma på næste side).
- ▶ Kører Dijkstra fra alle knuder.

Kører i $O(nm \log n + nm) = O(nm \log n)$ tid, klarer negative vægte.

Re-weighting

Se på situationen, hvor vi til alle knuder $v \in V$ tildeler et tal $\phi(v)$.

Ud fra ϕ kan vi lave nye vægte $\tilde{w}$ i grafen på følgende måde:

$$\tilde{w}(u, v) = w(u, v) + \phi(u) - \phi(v).$$

Se på en sti $v_1, v_2, \dots, v_k$. Da gælder

$$\begin{aligned} \sum_{i=1}^{k-1} \tilde{w}(v_i, v_{i+1}) &= \sum_{i=1}^{k-1} (w(v_i, v_{i+1}) + \phi(v_i) - \phi(v_{i+1})) \\ &= \sum_{i=1}^{k-1} w(v_i, v_{i+1}) + (\phi(v_1) - \phi(v_k)) \end{aligned}$$

da summen er teleskoperende.

Med andre ord er stilængden under de nye vægte lig stilængden under de gamle, med en additiv korrektion baseret på stiens endepunkter.

Dvs. denne korrektion er *den samme* for alle stier fra $s (= v_1)$ til $t (= v_k)$.

Så (d)en korteste sti fra s til t er *den samme sti* under både w og $\tilde{w}$.

Endvidere er der en negativ kreds under w hvis og kun hvis der en negativ kreds under $\tilde{w}$ (da $v_k = v_1$ i en kreds, så $\phi(v_k) - \phi(v_1) = 0$).

A* [Hart, Nilsson, Raphael, 1968]

A*-algoritmen kan ses som en tunings-metode til Dijkstra for det (ofte forekommende) tilfælde, at man søger efter sti fra s til en *specifik* målnode t :

Ny ingrediens: Forsøg til alle knuder v at lave en gæt $h(v)$ på den korteste afstand fra v til t , dvs. et gæt på $\delta(v, t)$. Man kalder også $h(v)$ for en *heuristik*.

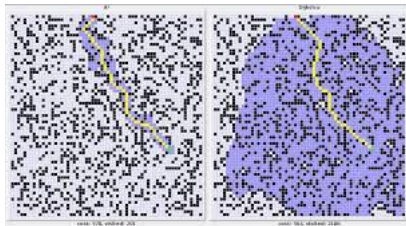
Intuition: hvis $v.d$ (som i Dijkstra, når v udtages af PQ) er lig $\delta(s, v)$, da er $v.d + h(v)$ et gæt på $\delta(s, v) + \delta(v, t)$, hvilket er længden af den korteste vej fra s til t gennem v .

Idé: gå frem som i Dijkstra (inkl. samme update af $v.d$ -værdier), men lad nøgle i PQ være $v.d + h(v)$.

Dvs. udvid søgning via knuder, som gættes at være på *korteste sti fra s til t* . Til sammenligning kan Dijkstra siges at udvide via knuder, som *vides* at være de *nærmeste til s* .

A^* i praksis

Eksempel med grid-baseret graf. Knuder = de hvide grid-celler, kanter med længde én mellem hvide naboceller. Heuristikken $h(v)$ er lig Euklidisk afstand (fugleflugt) fra celle v til målcellen t .

Dijkstra (højre figur): Undersøger jævnt i alle retninger.

A^* med ovenstående heuristik (venstre figur): Undersøger mere mod målet. Færre knuder besøges, derfor hurtigere i praksis.

Korrekthed og worst case køretid af A^* ?

En heuristik kaldes **konsistent** hvis der for alle knuder v og alle kanter (v, u) i v 's naboliste gælder:

$$h(v) \leq w(v, u) + h(u)$$

Dvs. at heuristikkens gæt (på korteste vej til t) for v 's naboer ikke er i modstrid med heuristikkens gæt (på korteste vej til t) for v .

Man kan vise, at med en konsistent heuristik er A^* det samme som Dijkstra på en graf med justerede vægte.

Heraf kan man vise korrekthed (at den korteste vej mellem s og t returneres af A^*), og at worst case køretiden er lig worst case køretiden for Dijkstra.